

de Svenske og de Goter, der som en Modvægt mod Saxos lange Kongerækker véd at fortælle om svenske Hovdinger lige op til den Babelske Sprogforvirring. Bogen udkom 1554 efter Forfatterens Død, gjorde stormende Lykke og fandt rivende Afsætning; men de ligefremme Usandheder og den aabenbare Hensigt at nedsætte Danmarks Agtelse fremkaldte et Skrig af Vrede og Hævn fra dansk Side*). At man dog ikke alle Vegne var krænket i sin moralske, men saa meget mere i sin patriotiske Følelse, fremgaar deraf, at en dansk Præstemand udarbejdede et Modskrift, der i dristige Paastaande og grundløse Opdigtelser søgte at overbyde Joh. Magnus**).

For en Historiker vil endnu det Spørgsmaal kræve Besvarelse, om da ikke ogsaa Rejsebeskrivelsen er en blot Opdigtelse paa Grundlag af det 16de Aarhundredes Erfaringer. I Virkeligheden vil man dog kun med Rette kunne spørge saaledes om den sidste Del, som vedrører „Grønland“ og Egnen deromkring, hvorimod den tidligere Del stemmer alt for vel med de virkelige Tidsforhold til at være Gjenstand for en sliG Mistanke. Med Hensyn til Meddelelserne om „Grønland“ er der derimod, som forhen ytret, den uheldige Omstændighed, at de Klostre, som vi kjende

*) Sml. herom Rørdam: Historieskrivningen, I. 76 ff. Et meget ejendommeligt Brev om Bogen fra det danske Sendebud i London (sml. C. de Treschow: Contributions to the history of queen Elizabeth) af 1559 ¹⁰/₁₀ findes i Geh.-Arkivet.

**) Nic. Petreius: Origines Cimbrorum et Gothorum.

i de Egne, hvorom der ene kan være Tale, i Følge vore andre Kilder ere af yngre Oprindelse. Imidlertid er det, vi vide om hine Landskaber og deres Skæbne, i den Grad blotte Brudstykker, at det vilde være mere end dristigt af den Grund at forkaste et Kildeskrift, der for Resten har et nogenlunde paalideligt Udseende. Hvor nær end nemlig Fristelsen laa til at gjøre noget stort ud af Fortællingens Helt, har han dog maattet nøjes med en nogenlunde underordnet Rolle, og det ejendommelige Forhold med de isfri Fjorde ved Nord-Europas Kyster er redelig skildret, men rigtig nok uheldig forklaaret. Endelig kan det maaske ogsaa tilføjes, at det indre Rusland til Nød i det 14de Aarhundrede, men sikkerlig ikke i det 16de kunde frembyde et Billede, svarende til det, der oprulles i Fiskerens Fortællinger.

Skulle vi endelig samle Hovedpunkterne i denne lille Afhandling, indskrænke de sig vel nærmest til de to Paavisninger: det tilsyneladende saare simple, at Frisland betyder Frisland, og det længe kjendte, at Navnet Grønland ogsaa har været brugt om det nordligste Evropas Kyststrækninger. Naar vi ikke des mindre frygte for at have besvaret Læseren dels, om man saa tør sige, med Osen af den natlige Lampe, dels med Sandsynligheder i Stedet for Sikkerhed, bede vi om venlig Overbærelse af Hensyn til, at den Gaade, som Slægt efter Slægt ikke har magtet, vanskelig løses uden skæmmende Mærker af den hvileløse og trængselsfulde Søgen efter Sandheden, der er Videnskabens øverste Lov, men ogsaa dens højeste Løn

Mindre Meddelelser.

Pigeon-Sproget. I mange Egne har et fremmed Sprog trængt sig ind i Forretningsverdenen og bruges almindelig af alle Folk, der sysle med Handelssager dér. Dette gjælder saaledes om russisk, der er Forretningssproget i hele Nordasien, om arabisk, der nødvendigvis maa kjendes af enhver, som rejser i Nord- og Mellemafrika, skjønt Indbyggerne i disse Egne indbyrdes tale helt andre Sprog, samt om portugisisk, der er Hovedsproget i en stor Del af Sydafrika. At Latin forud har spillet en lignende Rolle, er jo kjendt nok; thi alle Mennesker i Evropa, der havde faaet en nogenlunde god Uddannelse, maatte kunne tale dette Sprog, og selv manges Dame var den Gang saa meget inde i Latinen, at vore Studenter maatte misunde hende. — Det saakaldte kapsk-hollandske er en Blanding af hollandsk og hottentottisk og bruges almindelig i Kaplandet; Negersproget paa Haïti er en ret mærkelig og morsom Forvanskning af fransk; „Prævelikvantsproget“, som i sin Tid brugtes af vore Natmændsfolk, var et Slags dansk med enkelte iblandede Udtryk af rotvælsk og det egentlige Sigenerisprog, og rotvælsk, d. v. s. det tyske Kjæltringesprog, er en lignende Fordrejelse af tysk med iblandede hebraiske (jødetyske) og andre fremmede Ord. Det fortjener derfor ogsaa Opmærksomhed, at man i Kina nu er i Færd med at danne et For-

retningssprog, som muligvis i Tidens Løb vil faa en vis Betydning.

Ved Gesandtskaberne i Peking og i Konsulaterne derveds tale — efter en Artikel af Justin Améro i „Revue de France“ — de Udlændinger, der ere akkrediterede ved det himmelske Riges Regering, kinesisk. Evropæiske og andre Magters Repræsentanter maa for deres Embedsforretningers Skyld tale kinesisk, saa godt de kunne. I de aabne Havne tales derimod et Sprog, som endnu er i sin Barndom, som hverken er kinesisk eller engelsk og endnu mindre portugisisk, men en Blanding af kinesisk og flere evropæiske Sprog, en Blanding, hvori det engelske har Overvægten. Dette Sprog har først begyndt at danne sig i Kanton i de Tider, da Engelskmændene og Kineserne begyndte at komme sammen. Intet af de to Folk gjorde sig den Ulejlighed at lære hinandens Sprog, og de nøjedes begge med de faa Ord af Sprogene, som vare nødvendige for at sælge og købe. Heraf følger, at alle Ordene i Blandingsproget ere laante fra Handelssproget. Man kalder dette Sprog „pigeon english“ eller „pidgin english“, og dette Navn er opstaaet af den Udtale, hvori det engelske Ord „business“ (udt. bis-i-nes) efter mangfoldige Fordrejelser er havnet. De første engelske Kjøbmænd brugte stadig dette Udtryk, og

Kineserne lærte det; men det var for vanskeligt for dem at udtale. En Tid lang sagde de „hidsjinitj“, saa trak de business sammen til „busine“, og heraf opstod Ordet „pidgin“, som nogle Engelskmænd skrive „pigeon“ og andre „pidgeon“, men som i alle Tilfælde skal udtales „pidsjin“. Under Formen „pigeon“ eller „pidgin“ har Ordet business beholdt sin oprindelige Betydning, og naar der tales om en hvilken som helst Forretning, bruge Kineserne stadig Ordet „pidgin“.

Dette er dog ikke alt. Ordet „pidgin“, det kommercielle Udtryk, er udvidet til at omfatte alle Slags Sysler i det daglige Liv, selv om de aldeles intet have med Handelen at gjøre. Naar man f. Ex. banker paa Husets Dør for at gjøre et Besøg, siger Tjeneren maaske om sin Herre, „he have makee chow-chow pidgin“, hvilket man med lidt god Vilje skal forstaa som, „han er i Færd med at spise til Middag“; er det Helligdag, kan det være, at Tjeneren svarer, „he have go church pidgin“, hvilket vil sige, at han er gaaet i Kirke. — Ordet „piecee“ (eller piecey) bruges paa mange Maader. Det kan uddedes af Udtrykket „piece“, som betegner et Stykke Vare eller en Balle f. Ex. af Silke- eller Bomuldstøj. Da nu Værerne vare af meget ulige Godhed, gjorde Kjøbmanden sig Umage for at overtjyde den tvivlende Kjøber om, at Varen var af bedste Slags; deraf kommer det, at Udtrykket „numpah wau piecee silk“, der betyder en rigtig udmærket Balle Silketøj, nu ogsaa bruges paa følgende Maade: „numpah wau piecee man“ (en rig og agtet Kjøbmand), ja endog som „numpah wau piecee woman“ (en overordentlig smuk Dame). Man ser let, at Kineseren her ikke simpelthen siger „en Mand“ eller „en Dame“, men „et Stykke Mand“ og „et Stykke Dame“, en Ordsammensætning, hvortil der for Resten findes noget tilsvarende i dansk. I dette Pigeon-Sprog faar Ordet „pay“ (eng. betale) sædvanlig ogsaa Betydningen „vise“, rimeligvis fordi man maa vise Pengene frem, naar man skal betale. Altsaa „makee pay two piecee boot“, der ordret oversat vilde betyde „betal to Støvler“, betyder i Virkeligheden: „vis mig et Par Støvler“. Mange Ord i Pigeon-Sproget ere af ukjendt Oprindelse. Om saadanne Ord tro Engelskmændene, at de ere kinesiske, imedens Kineserne omvendt regne dem for engelske. Et saadant Ord er „chow-chow“, som vi stundum her se paa Krukker med kinesisk Syltetøj, og som kun betyder „Mad“ eller „Næring“. „Maskee“ (eller maskey), som tit bruges i Betydningen „ikke desmindre“, „desuagtet“, er et malajisk Ord. „Chop-chop“ betyder „hurtigt“.

Pigeon-Sproget begynder allerede at gjøre Fordringer. Det stræber hen efter at regnes for et Sprog med bestemte grammatikalske Former, ja endog for et Sprog med Litteratur. Man kan forudse, at der vil komme en Dag, hvor Missionærerne, hvis de ville høres og forstaaes, blive nødt til at oversætte Bibelen i Pigeon-Sproget. Man kan allerede danne sig en Idé om det nye Sprogs Yndigheder af de foregaaende Prøver. For at give en yderligere Forestilling derom, hidsætte vi en Oversættelse af det første Vers i den nordamerikanske Digter Longfellow's navnkundige Digt „Excelsior“.

Excelsior!
The shades of night were falling fast,
As through an alpine village pass'd
A youth, who bore, mid snow and ice
A banner with the strange device:
Excelsior!

Topside gallow!
That nigthree time beginn chop-chop
One young man walkono can stop
Maskee snow maskee ice
He carry flag wid chop so nice:
Topside gallow!

Denne Prøve kan vistnok være tilstrækkelig. „Topside“ betyder „højt“, i Modsætning til „bottomside“, der betyder „lavt“. „Gallow“ er egentlig uoversætteligt, da Engelskmændene selv ikke rigtig vide, hvad Kineserne forstaa derved; rimeligvis er det et Forstærkningsord, saa at „topside gallow“ er en Pleonasmie og betyder „meget højt“. „Chop“ betyder i dette Tilfælde „Indskrift“. „Wid“ i Steden for „with“ er kun en lille Fordrejelse af det engelske.

Naar en Engelskmand eller Nordamerikaner kommer til Kina, morer han sig i Førstningen over dette halvengelske pluddervælsk; men Morskaben bliver snart til Sorg, naar han mærker, at han er nødt til at lære dette nye Sprog, dersom han ikke vil udsætte sig for stadig at misforstaaes af de indfødte, ikke at tale om den Krænkelse, hans Stolthed lider

ved, at disse sidste tro, at han ikke forstaaer sit eget Modersmaal. Det nye Sprog synes at ville faa en lang Levetid. Ikke alene Tjenestefolkene, baade de mandlige og de kvindelige, ere nødt til at lære det, hvis de ville have Tjeneste; men, mærkelig nok, synes endog Kineserne mere eller mindre at bruge det som Meddelelsesmiddel indbyrdes. Dette kuriøse Forhold skriver sig fra, at Kineserne fra de forskjellige Provinser tale meget afvigende Landskabsmaal; det eneste Meddelelsesmiddel, de have indbyrdes, er Skrift. Men nemmere bliver det for to Kinesere fra forskellige Provinser, der mødes, at tale sammen i Pigeon-Sproget, som de begge forstaa. I. Hoffmeyer.

Jagten i Mellemasien drives dels af Vandrefolket Kirgiserne og dels af Høllandets Bjergboere. Franskmanden *Ch. de Uffaley*, som tilligemed sin Hustru i to Aar har rejst i Mellemasien, holdt herom et Foredrag ved Aarsmødet i det franske Acclimatationsselskab den 14de Juni d. A.

Langs Bredderne af Aral- og Balkasj-Søen og langs de i dem udmundende Floder er der en overordentlig Mængde Jagttdyr. Ulve, Ræve, vilde Geder og Kaniner færdes paa Sletterne; i de tætte Kratskove er der nok af Vildsvin og Fasaner, og i Rørskovene lure Tigre af ualmindelig Styrke og Størrelse, medens Vandene besøges af alle Slags Vandfugle. De vestlige Landstrækninger i Tiansjan ved „de syv Floder“ sammenligner de Uffalvy med en stor engelsk Park, som er rig paa herlige Hjorte, Bjørne og en Mængde Fuglevildt. Han finder den himmelblaa Farve saa almindelig i Landet, at han fremhæver den som fælles for Himlen, Mineralierne, Fuglene og Bygningernes Mure.

Kirgisen er en dygtig Jæger. Skjønt han kun har en maadelig Bøsse af meget lille Kaliber, fælder han Fuglen i Flugten og dræber endog Tigren med den; desuden jager han baade med Hund og Hest. Der er tre Slags Heste i Landet. Den almindelige kirgisiske Hest er lille og ser ussel ud, men den er ligesaa kraftig og udholdende som dens Herre. Den tyrkmenske Hest er af arabisk Byrd, men den er mere højbenet end den ægte arabiske Hest; den er imidlertid sjælden og meget dyr, saa at kun kirgisiske Fyrster undertiden eje nogle Stykker. Den tredje Slags Hest er den daarligste, og den er dog frembragt ved Krydsning af de to andre. Kirgisens Hest kommer aldrig i Stald, æder, hvad den tilfældig faar fat i, og drikker, naar den har Lyst, enten det saa er en Kulde af $\frac{1}{3}$ 30 eller en Varme af $\frac{1}{3}$ 40°. — Den kirgisiske Hund er af Mellestørrelse; den er korthaaret paa Kroppen, har hængende Øren og lange, silkebløde Haar paa Ben og Hale. De graa Hunde skulle være de bedste, og en smuk Hund af denne Farve koster stundum mere end en Hest. Tre saadanne Hunde findes nu i Acclimatationsselskabets Have i Paris. — Naar Kirgisen jager Vildgæs og Ænder, bruger han til Jagten afrettede Falke eller Ørne, som af Folkene ved Aralsøen kjøbes af de jagtlystne Basjkirer. Til Hest, væbnet med en Bøsse og en Pisk med Snært af Jærtraad, med en Falk paa Haanden og fulgt af sine Hunde drager Kirgisen ud paa Jagt. Kaninerne fanges og dræbes af Hundene, Fasanerne tages i Fælder, og Ulvene dræbes med den omtalte Pisk; thi Kirgisen nedlader sig ikke til at dræbe dem med Bøssen. Saa snart Ulven ser Jægeren, flygter den; men den indhentes snart af den raske Rytter, som slaar den ned ved Hjælp af Piskan. Imod Tigren er han derimod mere varsom; thi den er en frygtelig Modstander, som i Styrke og Vildhed langt overgaar Indiens Tiger, fra hvilken den ogsaa skiller sig ved sine lange og silkebløde Haar. Da Russerne for tyve Aar siden for første Gang sendte en Expedition til Aral-Søen, vare de tæt tilvoxede Sumpstrækninger overfyldte med Tigre; men nu ere disse Dyr allerede langt sjældnere, thi Regeringen betaler 25 Kr. for hver dræbt Tiger, og Skindet koster 50 Kr. Kirgisen fanger gjerne Tigren i et Hul, som han har gravet og dækket med Grene, medens et Faar tjener som Lokkemad; den i Faldgruben indesluttede Tiger skydes. For Evropæere frembyder Jagten i de af Russerne indtagne Egne ikke længer synderlig Fare; men den er naturligvis nøjsommelig og medfører adskillige Savn. A. Feddersen.